

Utdanningsplan for leger i spesialisering i nyresykdommer ved Sørlandet Sykehus

Om utdanningsvirksomheten

Sørlandet sykehus HF (SSHF) er Agders største kompetansebedrift med over 7000 ansatte fordelt på ulike lokasjoner, hvorav rundt 280 er Leger i spesialisering (LIS) 2/3. SSHF er område sykehus for Agder med en befolkning på over 311 000 innbyggere, og har behandlingstilbud innen fysisk og psykisk helse og avhengighetsbehandling. De somatiske sykehusene ligger i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, og psykiatriske sykehusavdelinger er lokalisert i Arendal og Kristiansand. I tillegg har vi distriktpsikiatriske enheter og barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Kristiansand, Lindesnes, Kvinesdal, Farsund, Flekkefjord, Arendal, Lillesand, Grimstad og Tvedestrand.

Per 2025 tilbyr vi LIS-utdanning innenfor 34 ulike spesialiteter.

Om avdelingen/seksjonen i SSHF

Medisinsk avdeling ligger under somatisk klinikk delt ved tre lokalisasjoner, Flekkefjord, Arendal og Kristiansand. Det er egne nyremedisinske seksjoner i Arendal og Kristiansand, mens i Flekkefjord ligger nyrepasientene i generell medisinsk avdeling ved innleggelse.

Nyreseksjonen i Arendal har 6 senger. Det er 3 overleger i nyremedisin som jobber ved avdelingen. Nyreseksjonen i Kristiansand har 4 senger. Det er også her 3 overleger som arbeider ved avdelingen. I begge avdelinger deltar nyrelegene på felles morgenmøte i indremedisinsk avdeling. LIS i nyremedisin vil også følge undervisningsopplegget som settes opp i indremedisinsk avdeling.

Det er stor poliklinisk aktivitet både i Kristiansand og Arendal. LIS har selvstendig poliklinikk, men overlegene er tilgjengelige for konsultasjon daglig.

Læringsarenaer i spesialiteten

Nyremedisinsk virksomhet er organisert som seksjoner i medisinsk avdeling både i Arendal og Kristiansand. Ved begge avdelinger er det egen dialyseavdeling. Det behandles også mange nyrepasienter i Flekkefjord i den generelle indremedisinske avdelingen der som også har egen dialyseavdeling. Ved behov for nyremedisinsk kompetanse konsulteres nyrelegene i Kristiansand eller pasientene overflyttes dit. De nyremedisinske pasientene håndteres poliklinisk av nyremedisinerne i Kristiansand som også besøker dialysen i Flekkefjord 1 gang pr mnd.

Generelle indremedisinske læringsmål i del 2 indremedisin dekkes alle tre steder, men de fleste læringsmålene i del 3 nyremedisin må dekkes i Arendal eller Kristiansand.

LIS 3 i nyremedisin ved SSHF skal rotere i 9 mnd til Ullevål eller AHUS og 3 mnd til Rikshospitalet for å nå læringsmål i transplantasjonsmedisin.

Om utdanningsløpet

Spesialiseringen i nyremedisin ved SSHF kan starte i både Arendal eller Kristiansand. På begge lokasjoner kan man oppnå de fleste læringsmålene i del 3 nyremedisin, men det er behov for rotasjon til AHUS eller Ullevål i 6 mnd og 3 mnd på Rikshospitalet for å bli kjent med transplantasjonsvirksomheten der. LIS kan også ta indremedisin del 2 i Flekkefjord før de går videre til Arendal eller Kristiansand for å gjøre ferdig del 3 nyremedisin.

Introduksjon av nye LIS

Nye LIS i alle de tre indremedisinske avdelingene vil få et informasjonsskriv tilsendt i forkant av oppstart. De vil få et tilpasset introduksjonsprogram og omvisning i avdelingen avhengig av om de kjenner avdelingen fra før eller ikke. Alle LIS i nyremedisin vil de første årene gå i generelle indremedisinske vakter for å opparbeide seg kompetanse innen generell indremedisin og fylle læringsmålene i del 2 indremedisin. Etter hvert som de kommer langt i utdanningsløpet vil de kunne gå nyremedisinske vakter i tillegg til indremedisinske vakter.

LIS 3 i nyremedisin tildeles veileder på seksjonen ved oppstart, mens leger fra andre medisinske spesialiteter beholder sine veiledere ved medisinsk avdeling. Veileder vil sammen med LIS utarbeide en individuell utdanningsplan som så godkjennes av leder. I starten etter ansettelse vil LISene gå mye vititt under supervisjon. Etter hvert vil de også få egen poliklinikk under supervisjon. Hvis de har mye indremedisinsk erfaring fra før vil de kunne starte raskere i poliklinikken.

Teoriundervisning

LISene i nyremedisin vil både i Arendal og Kristiansand delta i den generelle indremedisinske undervisningen.

Kristiansand

Det er seksjonsspesifikk undervisning 45 min (nefrologi/endokrinologi) hver torsdag morgen 0730-0815. Det er også internundervisning i medisinsk avdeling som ledd i undervisning for alle LIS 2 – og 3, 30 minutter mandag og fredag samt 30 minutter kasuistikk/problemkasus på tirsdager. Det utgjør totalt 90 minutter pr uke med undervisning som bidrar til å dekke læringsmål i del 2 indremedisin. Anslagsvis 1/6 av dette er også knyttet til nyrefaget. Onsdager holdes det felles undervisning for alle legene ved SSK.

Arendal

Det er nyrespesifikk undervisning i 45 min hver fredag i Arendal. LIS deltar på lik linje som overlege med tanke på fordeling av undervisning.

Foredrag skal være nyrerelatert, skal vare i 30-45 minutter, men kan også være et kasus, artikkel eller oppsummering av et kurs.

Det er ellers felles 30 min undervisning hver dag på morgenmøtet. Dette fordeles mellom de ulike spesialitetene, men også eksterne foredragsholdere. Tema som tas opp i denne undervisningen er indremedisinske tema som bidrar til å dekke læringsmål i indremedisin del 2. Nyremedisinsk avdeling har ansvar for undervisning på felles medisinsk morgenmøte omtrent 2 ganger i måneden. Dette fordeles også jevnt blant legene på avdelingen.

Det er etablert liste over de ansvarlige med oppmøteliste og egen temaliste/læringsmålsliste, slik at det sikres at alle læringsmål der internundervisning er et krav blir belyst innen rimelig tid.

Undervisningsutvalgets representanter i Arendal er ansvarlig for undervisningen der, mens Kristiansands representanter er ansvarlige ved SSK.

Det legges til rette ved seksjonen for at LIS får minimum et kurs pr halvår.

Simulering og ferdighetstrening

Det kjøres BEST (Bedre og systematisk team-trening)-øvinger regelmessig i både i Arendal og Kristiansand. Det kjøres også praktisk øvinger på hjerneslag i Arendal. Begge steder kjøres det også hjertestanstreninger. Alle nyremedisinske LIS som går indremedisinske vakter vil delta i disse praktiske øvingene noe som bidrar til at de oppnår læringsmålene i del 2 indremedisin. Det holdes ikke simulering spesifikt for nyremedisin.

Akademisk kompetanse og forskningsaktivitet

Det er flere spesialister med PhD i begge indremedisinske avdelinger. Det er i tillegg flere PhD-studenter i begge avdelinger. De bidrar med å undervise i forskningsrelaterte tema for alle leger i de indremedisinske avdelingene. De vil også kunne veilede LIS som er interesserte i forskning i større eller mindre prosjekter. For at alle LIS i HFet skal oppnå læringsmålene i felles kompetansemodul holdes det også kurs i forskningsforståelse og artikkelsøking for alle LIS.

Pr. nå er det ingen leger med PhD i noen av de to nyremedisinske seksjonene da dette er ganske små seksjoner. LIS i nyremedisin oppfordres til å bidra i forskning og det vil legges til rette for deltakelse i forskningsprosjekter for de som ønsker det. LIS oppfordres også til å aktivt delta i forskning i løpet av tiden de jobber på universitetssykehus.

Forskningsseksjonen ved SSHF er organisert under Fagavdelingen. Seksjonen legger til rett for forskere, særlig med tanke på doktorgradsløp, godkjenne forskningsprosjekter og påse at regler for god forskningsetikk følges.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er en integrert del av LIS-utdanningen ved SSHF. Hver spesialitet sørger for at relevante læringsmål oppnås gjennom klinisk praksis, internundervisning og gruppeveiledning.

Det er utarbeidet flere lokale læringsaktiviteter som skal sikre nødvendig opplæring i enkelte læringsmål for FKM. Dette inkluderer både heldagskurs, filmer og e-læring.

Det er også tilgjengelig flere e-læringskurs og podcaster som er utarbeidet regionalt og/eller nasjonalt. Administrasjon og ledelse er et anbefalt kurs for LIS, og arrangeres i alle fire helseregioner, minimum to ganger per år i hver region. [Her](#) kan man finne langtidsplaner over kurs.

Organisering av veiledning, supervisjon og kompetansevurdering

Veiledning

LIS skal få tildelt veileder ved oppstart i sin stilling ved SSHF. Det skal legges til rette for at første veiledningssamtale finner sted innen de første 3 ukene. Det skal videre settes av 1 veiledningstime i arbeidsplanen per måned.

Minst hver 6. måned skal det gjennomføres en progresjonssamtale med oppdatering av LIS-ens individuelle utdanningsplan.

SSHF har utarbeidet en egen kompetanseplan for veiledere som inneholder informasjon knyttet til spesialistforskriften, nasjonal veileder og retningslinjer. Det er også utarbeidet en egen lokal funksjonsbeskrivelse for veilederrollen.

Veileder for LIS 2/3 skal være godkjent spesialist i en av spesialitetene med felles faglig plattform for utdanningens andre del eller i den aktuelle spesialiteten for utdanningens tredje del. Veiledere skal ha gjennomgått veiledningskurs som arrangeres lokalt.

Det skal skrives referat fra veiledningssamtalene i Kompetanseportalen.

LIS i nyremedisin vil få tildelt en veileder som er spesialist i nyresykdommer ved tiltredelse. Veileder vi får ansvaret for å følge LISen sin faglig progresjon og for å ta grep ved behov. For eksempel ved manglende progresjon.

Det er satt av tid til veiledning en gang pr måned i alle de tre indremedisinske avdelingene. Veileder bistår i planleggingen av hvordan de enkelte læringsmål skal fullføres. De innhenter også informasjon fra de andre supervisørene ved behov.

Supervisjon

Det er et tett samarbeid mellom LIS og overleger i klinisk virksomhet ved nyreseksjonene. Alle overleger vil supervisere LIS både i prosedyrerelatert og klinisk arbeid. En overlege har ansvar for supervisjon på sengepost hver dag. Det gjennomføres daglig felles previsitt med LIS og overlege. Overlegene i avdelingen er alltid tilgjengelige for LIS for diskusjon. Nyreseksjonene er såpass små at alle overlegene deltar i supervisjonen av LIS. Tilbakemeldinger vil gis direkte til LIS eller via veileder ved behov.

Kompetansevurdering

LIS skal vurderes systematisk gjennom hele utdanningsløpet.

Kompetanseportalen brukes for å dokumentere læringsaktiviteter og oppnådde læringsmål. Det vil være angitt på hver læringsaktivitet om du skal sende læringsaktiviteten til godkjenning hos din veileder, en supervisor, et evalueringskollegium eller om det kun er egenregistrering av gjennomført læringsaktivitet. Når læringsaktiviteter er gjennomført og LIS, i samarbeid med sin veileder, anser læringsmålet som oppnådd, sendes dette til avdelingsleder for endelig godkjenning. Godkjenning av læringsmål kan også gjøres med støtte i avdelingens evalueringskollegium. Noen avdelingsledere har delegert godkjenningen av læringsmål til annen person.

SSHF har utarbeidet en egen mal for evalueringskollegium. Malen er bygget på Helsedirektoratets veileder i vurdering av kompetanse hos leger i spesialisering og baserer seg spesielt på vurderingsverktøyene Mini-CEX og NOTSS.

Individuell utdanningsplan (IUP)

For å sikre at LIS har progresjon i utdanningen skal LIS i samarbeid med veileder opprette en individuell utdanningsplan (IUP). Leder er ansvarlig for at dette gjøres innen 3 uker etter tiltredelse, og planen skal oppdateres hvert halvår. Dette gjelder både ved fast og midlertidig ansettelse.

Det er utformet en egen kompetanseplan «SSHF – dokumentasjon individuell utdanningsplan LIS» i Kompetanseportalen. Her skal LIS laste opp IUP hvert halvår. Tidligere planer vil da også ligge tilgjengelig.

IUP skal inneholde oppdatert informasjon om overordnet utdanningsløp, læringsmål, kurs, internundervisning og fremdriftsplan for kommende halvår. Planen kan ligge til grunn for veiledningssamtaler og til bruk i vurderingskollegium. Den vil også gi viktig informasjon til leder for planlegging av rotasjoner innad i foretaket og gjennomstrømningsstilling til andre samarbeidende foretak.

Faglige rammer og kvalitet

Det er lagt inn fordypningsdager i tjeneste planen, og det føres regnskap over ikke-gjennomførte dager slik at de prioriteres ved neste anledning.

LIS oppmuntres til å delta på relevante faglige møter og konferanser.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Det er store indremedisinske utdanningsutvalg på alle tre indremedisinske avdelinger. Disse organiserer felles indremedisinsk internundervisning.

Da nyreseksjonene er ganske små både i Arendal og Kristiansand sitter alle overlegene + LIS i nyremedisin i det nyrespesifikke utdanningsutvalget.

Plan og gjennomføring av internundervisning med tema- og oppmøtelister er utdanningsutvalgets medlemmer ved SSA og SSK ansvarlige for ved sin lokalisasjon.

Oppmøtelistene må oppbevares i seksjonen hos undervisningsutvalget i forbindelse med signering av læringsmål med internundervisning som læringsaktivitet.

Tillitsvalgte

Det er plasstillitsvalgte for både LIS og overleger ved alle de tre indremedisinske avdelingene som bistår LIS i utdanningsrelaterte utfordringer.

Kontakt

For spørsmål vedrørende spesialistutdanningen i Arendal: ta kontakt med Ulf Øisang evt Elisabeth Kvien.

For spørsmål vedrørende spesialistutdanningen i Kristiansand: ta kontakt med seksjonsoverlege Jan Bitter.

Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

Dato for siste revisjon: 11.02.26.